

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність D1 Облік і оподаткування

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол №8 від 2 грудня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Облік зовнішньоекономічної діяльності
Викладач	Кузьмін Т.Л., доктор філософії PhD, асистент кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(098)7611616
Е-mail викладача	tetiana.kuzmin@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій: https://koia.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Вивчення дисципліни передбачає ознайомитися з організацією та оподаткуванням зовнішньоекономічної діяльності; методикою ведення первинного, аналітичного та синтетичного обліку зовнішньоекономічних операцій та розрахунків в іноземній валюті.; набути практичних навичок ведення обліку, формування показників фінансової та податкової звітності щодо зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів економіки.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи та облік імпортно-експортних операцій 2. Практичні аспекти обліку окремих видів зовнішньоекономічної діяльності 	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою</i> вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретичних та практичних знань з обліку зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p><i>Цілі курсу:</i> знати сутність, завдання та особливості навчальної дисципліни, її категоріальний апарат, нормативно-правову базу; набути теоретичні знання та практичні вміння документального відображення зовнішньоекономічних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку та звітності.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Компетентності:</p> <p>Здатність здійснювати облік операцій з іноземною валютою та визначати курсові різниці.</p> <p>Здатність правильно розраховувати та відображати в обліку митні платежі, ПДВ та інші податки при імпорті та експорті.</p> <p>Здатність вести облік специфічних видів ЗЕД (бартер, зустрічна торгівля, операції з давальницькою сировиною).</p> <p>Здатність формувати та аналізувати звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Здатність оцінювати ризики зовнішньоекономічних контрактів і вплив валютних коливань на фінансовий стан підприємства.</p>	
<p>Результати навчання:</p> <p>Розуміти економічну сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та механізм її державного регулювання в Україні.</p> <p>Застосовувати норми митного та податкового законодавства при відображенні зовнішньоекономічних операцій.</p> <p>Відображати в бухгалтерському обліку операції в іноземній валюті та визначати курсові різниці.</p> <p>Організувати облік та оподаткування імпортних операцій (товарів, робіт, послуг) з урахуванням митних платежів і ПДВ.</p> <p>Здійснювати бухгалтерський облік та податковий супровід експортних операцій, застосовуючи нульову ставку ПДВ та правила валютного контролю.</p> <p>Відображати в обліку бартерні (товарообмінні) операції та операції з давальницькою сировиною відповідно до чинного законодавства.</p>	

5. Організація навчання				
Обсяг курсу – 90 год.				
Вид заняття	Загальна кількість годин			
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти		
лекції	16	6		
практичні	14	4		
самостійна робота	60	80		
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни	
III	D1 Облік і оподаткування	другий	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема, план		Кількість годин (денна форма здобуття освіти/заочна форма здобуття освіти)		
		лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОБЛІК ІМПОРТНО-ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ				
ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності 2. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні 3. Ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій 4. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності		2/-	2/-	5/10
ТЕМА 2. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ІНОЗЕМНОЮ ВАЛЮТОЮ 1. Прийоми відображення курсових різниць 2. Позитивні і негативні курсові різниць 3. Методика відображення операцій з купівлі-продажу валюти		4/-	2/2	10/10
ТЕМА 3. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ 1. Загальні положення про імпортні операції та їх документальне оформлення 2. Імпорт товарно-матеріальних цінностей 3. Імпорт послуг		2/2	2/-	10/15
ТЕМА 4. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ 1. Загальні положення про експортні операції та їх документальне оформлення 2. Експорт товарно-матеріальних цінностей 3. Експорт послуг		2/2	2/-	10/15
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
ТЕМА 5. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ БАРТЕРНИХ (ТОВАРООБМІННИХ) ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ 1. Форми зустрічної торгівлі 2. Загальні положення про зовнішньоекономічний бартер в Україні 3. Митне оформлення бартерних операцій 4. Облік бартерних операцій у зовнішньоекономічній діяльності 5. Оподаткування бартерних операцій		2/-	2/2	10/10

ТЕМА 6. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ 1. Основні поняття операцій з давальницької сировини 2. Документальне оформлення операцій із переробки давальницької сировини 3. Особливості бухгалтерського обліку із переробки давальницької сировини. 4. Оподаткування операцій з давальницькою сировиною	2/2	2/-	10/10
ТЕМА 7. ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 1. Звітність підприємства та її види 2. Митна декларація як основа для складання звітності підприємства 3. Фінансова, податкова та статистична звітність щодо зовнішньоекономічної діяльності	2/-	2/-	5/10
Разом	16/6	14/4	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>100 бальна: залік виставляється на підставі поточних оцінок за всі форми контролю.</p> <p>Зараховано – “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>Зараховано – “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>Зараховано – “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>Незараховано – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p>Накопичення балів здобувачем під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання в навчальному семестрі (80 %); – самостійна робота здобувача (індивідуальне завдання та тестування в системі дистанційного навчання (20 %). <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.</p> <p>Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов’язується відпрацювати їх.</p> <p>У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p>
---	---

	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, URL: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf)</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Студент виконує одну контрольну роботу. Головна мета – перевірка ступеня засвоєння студентами теоретичних положень курсу (студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу у формі домашньої контрольної роботи та захищають під час останнього практичного заняття).</p> <p>У разі відсутності здобувача при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичні навички з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичне заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
<p>Самостійна робота</p>	<p>Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності» складає 60 год для денної форми та 80 год - для заочної. Студентам пропонується виконання завдань, що викладені у Системі дистанційного навчання Карпатського національного університету імені В. Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua).</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Наочні методи навчання - ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео).</p> <p>Практичні методи навчання - передбачають виконання задач та вправ), які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань.</p> <p>Інтерактивні методи навчання - ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод).</p>

	Методи дистанційного навчання - ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet.
Умови допуску до підсумкового контролю	Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за всі види робіт, які здійснювались протягом вивчення дисципліни. Максимальну оцінку 100 балів студент може отримати протягом семестру. Мінімальний бал заліку є 50 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (виставляється на підставі результатів поточного контролю (виконання практичних завдань, контрольної роботи, самостійної роботи студента).

7. Політика курсу

Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.

Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.

Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).

8. Рекомендована література та інші джерела

1. Вплив зміни валютних курсів: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. №193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>
2. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України в редакції від 25.04.2008 р. № 959-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
4. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України в редакції від 03.01.2017 р. №185/94-ВР. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

6. Кузьмін Т.Л. Облік зовнішньоекономічної діяльності в умовах цифрової трансформації. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2025. Випуск 21. Т.1. С. 397-404.
7. Василюк М.М., Кузьмін Т.Л., Дмитрів М.В. Організація обліку та контролю фінансових результатів як складова системи управління підприємством. Економіка та Суспільство. 2024. Випуск 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5044/4990>
8. Kuzmin T., Leshchuk H., Savkiv U., Sas L. Optimization of enterprise costs through outsourcing in accounting and taxation in the context of anti-crisis management. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpatian National University. Vol. 11 No. 4 (2024). p. 51-58.
9. Кононенко Л.В., Магопець О.А., Назарова Г.Б., Шалімов В.В., Шалімова Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: облік, контроль та оподаткування: навчальний посібник / за заг.редакцією док. екон. наук, професора Н.С. Шалімової. Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 547 с.
10. Танасієва М.М. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 100 с.
11. Облік і оподаткування: програми підготовки магістрів: навч. посібник / А. Загородній та ін. Львів : В-во Львівської політех., 2022. 208 с.
12. Облік зовнішньоекономічної діяльності: підручник / Рудницький В. та ін. Львів : Магнолія, 2024. 278 с.

Викладач _____ Тетяна КУЗЬМІН